

Βορειοανατολική Μουσική

1, 2, 3, 4, 5, 6, 11, 12, 13, 14,
22, 24, 25, 26, 28, 44, 54, 55 ή
56.

ΜΟΥΣΙΚΗ

A' CD No 40

1. **Μουσική**. Είναι η τέχνη με την οποία εκφράζουμε τα ψυχικά μας συναισθήματα με μουσικούς φθόγγους.

2. Μουσικός φθόγγος

Φθόγγος στη μουσική ονομάζεται κάθε σταθερός ήχος, που έχει ορισμένη οξύτητα.

Η Εθνική μας μουσική έχει δύο κλάδους :

- α) Την Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική, που χρησιμοποιεί η Εκκλησία μας στη Θεία λατρεία &
- β) Τη Δημοτική Μουσική, που χρησιμοποιούμε στα εθνικά μας τραγούδια.

3. Οι ήχοι

Η Β.Ε.Μ. έχει οκτώ βασικούς ήχους και είναι:

- 1) Πρώτος
- 2) Δεύτερος
- 3) Τρίτος
- 4) Τέταρτος
- 5) Πλάγιος του Πρώτου
- 6) Πλάγιος του Δευτέρου
- 7) Βαρύς
- 8) Πλάγιος του τετάρτου

4. Τα Γένη

Οι οκτώ ήχοι χωρίζονται σε τρία γένη:

- α) Διατονικό β) Χρωματικό γ) Εναρμόνιο.

Στο Διατονικό γένος ανήκουν:

- Ο Πρώτος ήχος
- Ο Πλ. του Πρώτου
- Ο Τέταρτος
- Ο Πλ. του Τετάρτου

Στο χρωματικό γένος ανήκουν:

- Ο Δεύτερος ήχος
- Ο πλ. του Δευτέρου

Στο Εναρμόνιο γένος ανήκουν:

- Ο τρίτος ήχος
- Ο Βαρύς

5. Οι Φθόγγοι

Οι φθόγγοι της Β.Μ. είναι επτά και προήλθαν από τα πρώτα (7) επτά γράμματα του Ελληνικού αλφαριθμού: Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η. Για ευκολότερη απαγγελία έλαβαν τα μεν φωνήσαντα ένα σύνφωνο, τα δε σύμφωνα ένα φωνήσαντα ως εξής: Πα, Βου, Γα, Δι, Κε, Ζω, Νη.

6. Κλίμακα

Κλίμακα ονομάζεται σειρά οκτώ συνεχόμενων φθόγγων, από τους οποίους ο πρώτος επαναλαμβάνεται και σαν όγδοος. π.χ. Πα Βου Γα Δι Κε Ζω Νη (Πα)

* Η ανάγνωση της κλίμακας προς τα δεξιά λέγεται ανάβαση και αντίστροφα λέγεται κατάβαση.

- 2 -

- 3 -

7. Κλίμακες

~~Ανάβαση → Πα Βου Γα Δη Κε Ζω Νη Πα ← Κατάβαση
 Βου Γα Δι Κε Ζω Νη Πα Βου
 Γα Δι Κε Ζω Νη Πα Βου Γα
 Δι Κε Ζω Νη Πα Βου Γα Δι
 Κε Ζω Νη Πα Βου Γα Δι Κε
 Ζω Νη Πα Βου Γα Δι Κε Ζω
 Νη Πα Βου Γα Δι Κε Ζω Νη~~

Το δύομα της κλίμακας παίρνεται από τον αρχι φθόγγο ο οποίος είναι και η βάση αυτής.

8. Τρεις μελωδικές ασκήσεις επί της κλίμακας του (Νη).

a) Ανάβαση → Νη Πα Βου Γα Δι Κε Ζω Νη ← Κατάβαση
 b) Νη Πα Βου Γα Δι Κε Ζω Νη ..
 c) Νη Πα Βου Γα Δι Κε Ζω Νη ..

9. Ασκηση με επανάληψη του φθόγγο.

Ανάβαση → Νη-Νη, Πα-Πα, Βου-Βου, Γα-Γα,
 Δι-Δι, Κε-Κε, Ζω-Ζω, Νη-Νη ← Κατάβαση

10. Ασκήσεις

Ανάβαση →	Nη	Πα	Βου				← Κατάβαση
"	Nη	Πα	Βου	Γα			"
"	Nη	Πα	Βου	Γα Δι			"
"	Nη	Πα	Βου	Γα Δι Κε			"
"	Nη	Πα	Βου	Γα Δι Κε Ζω			"
"	Nη	Πα	Βου	Γα Δι Κε Ζω Νη			"

11. Χαρακτήρες

Χαρακτήρες λέμε τα διάφορα σημάδια, που χρησιμοποιούμε για να γράψουμε την μελωδία.

Χωρίζονται σε τρείς κατηγορίες :

1. Χαρακτήρες ποσότητας
2. Χαρακτήρες χρονικής διάρκειας
3. Χαρακτήρες ποιότητας

12. Χαρακτήρες ποσότητας

Οι χαρακτήρες ποσότητας δείχνουν πόσο θ' ανέβει η θα κατέβει η φωνή μας & είναι οι παρακάτω:

Το ίσον ← = (0) φωνή: Δεν ανεβαίνει ούτε κατεβαίνει αλλά επαναλαμβάνει πάντα την φωνή του προηγούμενου φθόγγου

13. Χαρακτήρες αναβάσεως

Το ολίγον	—	1 φωνή	}
Η Πεταστή	↙	1 φωνή	
Τα κεντήματα	↔	1 φωνή	
Το κέντημα	↖	2 φωνές υπερβατώς	
Η Υψηλή	↗	4 φωνές υπερβατώς	

14. Χαρακτήρες καταβάσεως

Η Απόστροφος	→	1 φωνή	
Η Υπορροή	↗	2 φωνές (συνεχώς 1 + 1)	
Το Ελαφρόν	↖	2 φωνές υπερβατώς	
Η χαμηλή	↙	4 φωνές υπερβατώς	

Σημ. Οι μαθητές πρέπει απαραίτητας να μάθουν απ'έξω τα ορόματα και την ερέγεια των χαρακτήρων ποσότητας και ρ' αρτιγράφουν αυτούς.

* Υπάρχουν τρείς χαρακτήρες, που ανεβαίνουν από μία φωνή, διαφέρουν όμως στο τρόπο απαγγελίας τους.

* Υπερβατώς σημαίνει, ότι ο χαρακτήρας αυτός ανεβαίνει ή κατεβαίνει απ'ευθείας 2-3-4-5 κλπ. φωνές χωρίς να απαγγέλονται οι ενδιάμεσοι φθόγγοι.

ΦΥΣΙΚΗ ΔΙΑΤΟΝΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ

		(β)	(γ)	
Κορυφή → π'		Τόνοι	Συστήματα	
	8			O
	10	B' τετράχορδο Ηχομόρια 30		K
	12			T
	12	Συνδετικός τόνος	P	A
(α)	8		H	X
	10	A' τετράχορδο Ηχομόρια 30	E	O
	12		N	R
Bάση →			T	D
			L	O
			O	Δ
			4	7
			2	2

Κάθε κλίμακα αποτελείται από τα εξής στοιχεία:

- α) Μαρτυρίες των φθόγγων,
- β) Τόνοι,
- γ) Συστήματα

22. Μαρτυρίες των φθόγγων

Μαρτυρίες λέμε τα ειδικά σημάδια, που αντικαθιστούν τους φθόγγους:

(Νη, Πα, Βου, Γα, Δι, Κε, Ζω, Νη)

Οι μαρτυρίες αποτελούνται από το γράμμα του φθόγγου (επάνω) και το μαρτυρικό σημείο (κάτω) π.χ.

Νη ν Πα π Βου β Γα γ κλπ.

και γράφονται στην αρχή του μουσικού μαθήματος, ενδιάμεσα και στο τέλος.

Χωρίζονται σε τρεία γένοι:

Διατονικές, Χρωματικές, & Εναρμόνιες.

23. Διατονικές μαρτυρίες

Χαμηλών φθόγγων δ ά (Γραμμένες αντίστροφα)

Μεσαίων φθόγγων ζ η ϊ β γ α η (κανονικές)

Υψηλών φθόγγων $\text{ζ}'$ $\text{η}'$ $\text{ϊ}'$ $\text{β}'$ $\text{γ}'$ (με οξεία)

24. Τόνος

Η απόσταση μεταξύ δύο συνεχώμενων φθόγγων της κλίμακας λέγεται **τόνος** και προσδιορίζεται με αριθμό ηχομορίων. Οι τόνοι χωρίζονται σε τρία γένη: Διατονικοί, Χρωματικοί & Εναρμόνιοι.

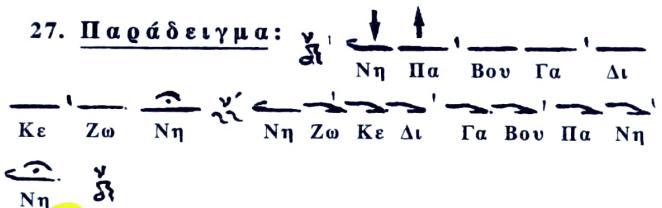
25. Τόνοι Διατονικού γένους

- α) Τόνος Μείζων 12 ηχομόρφια
- β) Τόνος Ελάσσων 10 ηχομόρφια
- γ) Τόνος Ελάχιστος 8 ηχομόρφια

Σημ. Οι αριθμοί (ηχομόρφια) είραι απαραίτητοι για τα διακρίοντα τα διάφορα διαστήματα των τόνων, σελ. 8

26. Χρόνος

Η χρονική διάρκεια, που απαιτείται για την απαγγελία του κάθε χαρακτήρα λέγεται **χρόνος** & τον μετράμε με ισόχρονες κινήσεις του χεριού μας. Προς τα κάτω λέγεται θέση & προς τα πάνω αρση.

28. Παραλλαγή & Μέλος

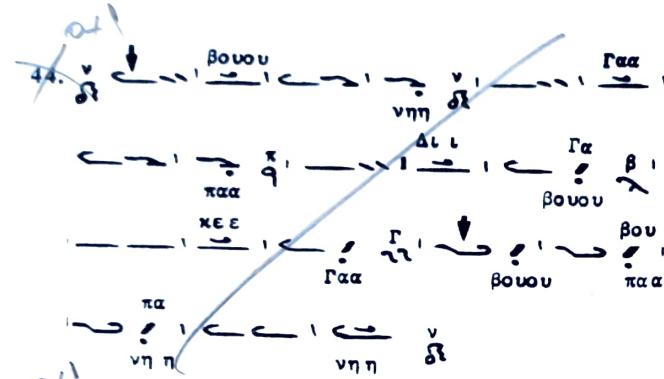
Η μουσική ανάγνωση γίνεται με δύο τρόπους.
α) Με Παραλλαγή & β) με Μέλος.

Παραλλαγή λέγεται η μουσική ανάγνωση με φθόγγους Ν, η, Π, α, Β, ου, Γ, α, Δ, Κ, ε, κλπ.

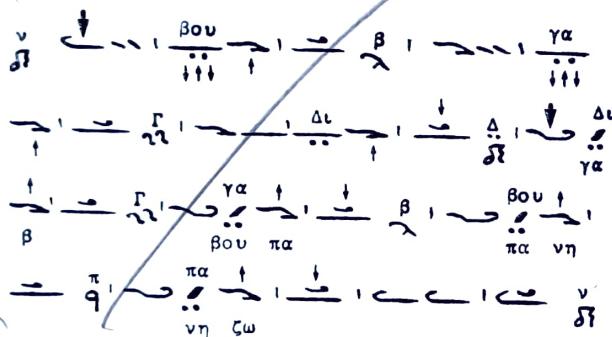
Μέλος λέγεται η μουσική ανάγνωση με τις συλλαβές του κειμένου.

29. Ασκήσεις παραλλαγής

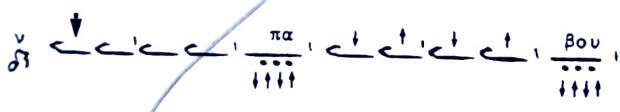

~~45.~~ Η Διπλή (...) προσθέτει δύο χρόνους.

~~46.~~ Η Τριπλή (...) προσθέτει τρεις χρόνους.

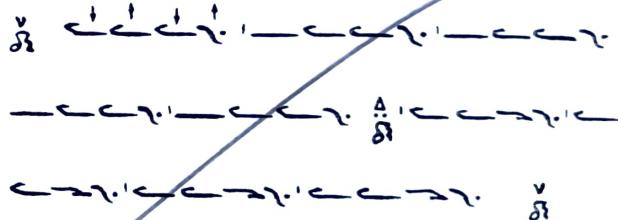
47. Παύσεις

Στους χαρακτήρες που αυξάνουν το χρόνο περιλαμβάνονται και οι παύσεις.

Παύσεις είναι τα σημάδια που δείχνουν πλήρη παύση φωνής μετρώντας χρόνο χωρίς να απαγγέλουμε ήχο.

Παύση	~	1/2 Μισού χρόνου *
"	~	1 Ενός χρόνου
"	~..	2 Δύο χρόνων
"	~...	3 Τριών χρόνων κλπ.

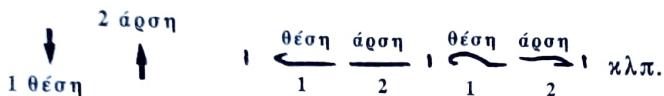
~~48. Ασκηση με παύση ενός χρόνου ~~~

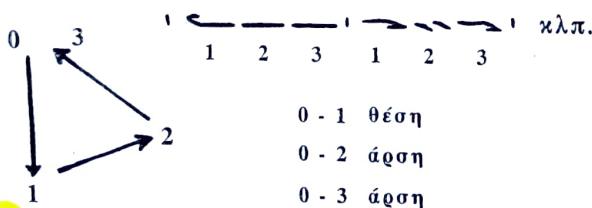
* Η Παύση ~ 1/2 χρόνου χρησιμοποιείται κυρίως στα τραγούδια.

54. Ρυθμός

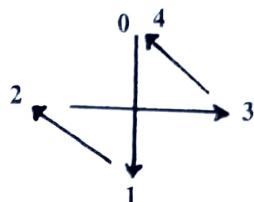
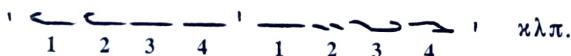
Όταν το μέτρο έχει δύο χρόνους το μετράμε, με δύο κινήσεις του χεριού μας θέση - άρση και ονομάζεται Ρυθμός δίσημος, η μέτρο δύο χρόνων π.χ.

55. Όταν το μέτρο έχει τρεις χρόνους τους μετράμε, με τρεις κινήσεις του χεριού μας. Κάτω - Δεξιά - Επάνω - και ονομάζεται Ρυθμός τρίσημος η μέτρο τριών χρόνων.
π.χ.

56. Όταν το μέτρο έχει τέσσερεις χρόνους, τους μετράμε με τέσσερεις κινήσεις του χεριού μας. Κάτω - Αριστερά - Δεξιά - Επάνω - και ονομάζεται Ρυθμός τετράσημος η μέτρο τεσσάρων χρόνων. π.χ.

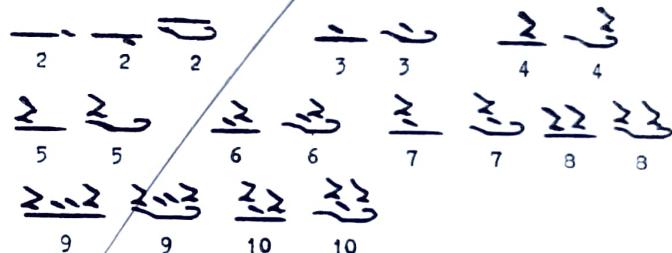
0 - 1	θέση κάτω
1 - 2	άρση αριστερά
2 - 3	άρση δεξιά
3 - 4	άρση επάνω

~~Οχι~~

57. Συνθέσεις χαρακτήρων ποσότητας
Οι ποσοτικοί χαρακτήρες συμπλεκόμενοι κατάλληλα μεταξύ τους δίνουν διαφορετική ποσοτική αξία, όπως φαίνεται στους παρακάτω πίνακες.

Συνθέσεις Αναβάσεως

Σημ. Οι αριθμοί φανερώνουν την υπερβατή αράβαση των χαρακτήρων.

Συνθέσεις Καταβάσεως

